

webinar

**circulaire economie
met ISO 14001**

18 juni 2019

achtergrond
circulaire economie

eisen ISO 14001
contextanalyse

eisen ISO 14001
leiderschap

eisen ISO 14001
planning

vragen
en afsluiting

webinar

circulaire economie
met **ISO 14001**
18 juni 2019

eisen ISO 14001
ondersteuning

ontwikkelingen

eisen ISO 14001
monitoring

eisen ISO 14001
uitvoering

In dit webinar:

- Aanleiding circulaire economie met ISO 14001
- Achtergrond circulaire economie
- Relevante eisen in ISO 14001
  - Norm toelichting
  - Hulpmiddelen/bronnen
  - Voorbeeld
- Ontwikkelingen
- Vragen

Aanleiding circulaire economie en ISO 14001

- 1 Vragen over het begrip 'levenscyclusperspectief'
  - wat moet je er onder verstaan?
  - hoe ver in de keten?
  - hoe beoordelen bij audits?
- 2 Circulaire economie speerpunt in overheidsbeleid
  - EU-beleid
  - Nationaal beleid
- 3 Ontwikkeling met grote milieu-impact

achtergrond
circulaire economie

Achtergrond circulaire economie

Wat is circulaire economie?

Producten (en processen) zijn zo ontworpen dat:

- Grondstoffen zo lang mogelijk worden gebruikt
- Grondstoffen opnieuw kunnen worden gebruikt (zonder of met zo min mogelijk verlies)
- Niet meer bruikbare grondstoffen terug in milieu (evt. na verbranding)

Achtergrond circulaire economie

Maatregelen gericht op circulaire economie?

Rethink

productieproces en
gebruikte materialen

Redesign

producten en
diensten

Reuse

gebruikte
producten/materialen

Repair

producten voor
langer gebruik

Refurbish
en opnieuw
gebruiken

Recycle
grondstoffen uit
afgedankte producten

Recover
energie uit
afgedankte producten

OUTLINE OF A CIRCULAR ECONOMY

PRINCIPLE

1

Preserve and enhance natural capital by controlling finite stocks and balancing renewable resource flows
 ReSOLVE levers: regenerate, virtualise, exchange

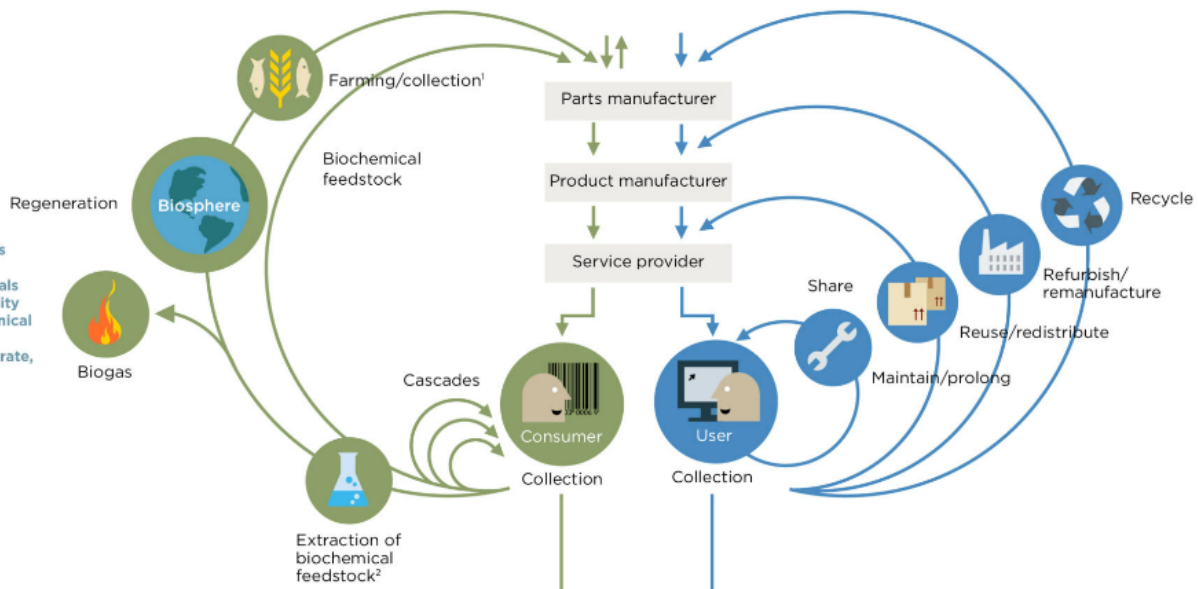
Renewables flow management

Stock management

PRINCIPLE

2

Optimise resource yields by circulating products, components and materials in use at the highest utility at all times in both technical and biological cycles
 ReSOLVE levers: regenerate, share, optimise, loop

PRINCIPLE

3

Foster system effectiveness by revealing and designing out negative externalities
 All ReSOLVE levers

Minimise systematic leakage and negative externalities

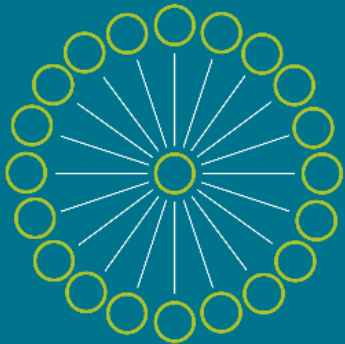
1. Hunting and fishing
 2. Can take both post-harvest and post-consumer waste as an input
 Source: Ellen MacArthur Foundation, SUN, and McKinsey Center for Business and Environment; Drawing from Braungart & McDonough, Cradle to Cradle (C2C).

Achtergrond circulaire economie

Circulaire economie en impact op milieu

- Beschikbaarheid grondstoffen
- Milieubelasting bij winning grondstoffen
- CO₂ en andere emissies bij productie, transport en gebruik
- Milieubelasting bij afdanking

Relevante eisen in ISO 14001

Contextanalyse
4.1 en 4.2

Leiderschap
5.1 en 5.2

Planning
6.1 en 6.2

Ondersteuning
7.4

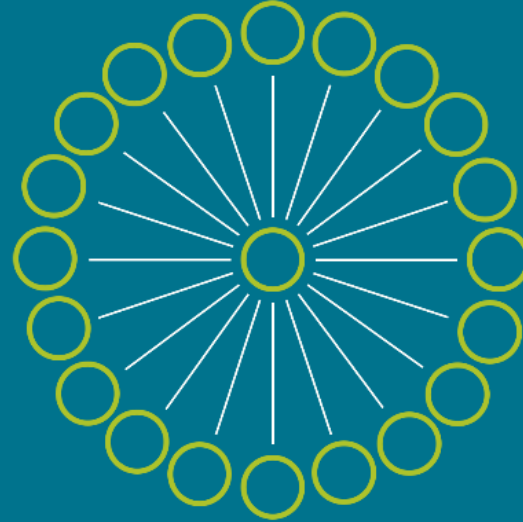
Uitvoering
8.1

Monitoring
9.1

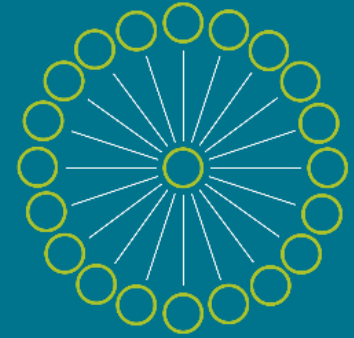
Relevante eisen ISO 14001

- Inhoud normelement
- Hulpmiddelen
- Voorbeeld fabrikant kunststoffolie

eisen ISO 14001 contextanalyse

Eisen in ISO 14001 - Contextanalyse

Contextanalyse - norm

Inzicht in urgentie van CE voor organisatie

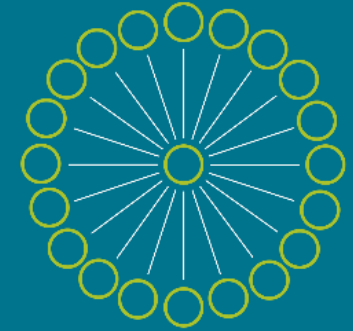
4.1 Belangrijke punten (in- en extern)

- Beleid wetgeving overheid?
- Wat doen concurrenten?
- Prijzen en beschikbaarheid grondstoffen?
- Technologische ontwikkelingen?

4.2 Verwachtingen en behoeften

- Afnemers (direct of indirect)
- Partijen in de keten
- Branche

Eisen in ISO 14001 - Contextanalyse

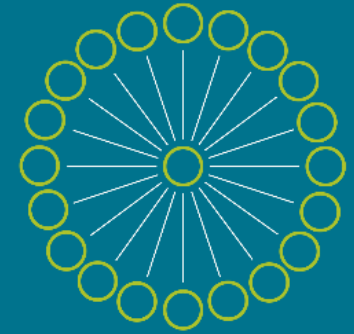

Contextanalyse - hulpmiddelen/bronnen

Voorbeelden van relevante informatie:

- EU Circular Economy Package
- Nederland circulair in 2050 / 50% in 2030
- Grondstoffenakkoord
- Transitieagenda's voor 5 prioritaire ketens (biomassa en voedsel/kunststoffen/maakindustrie/bouw/consumptiegoederen)
- Plastic pact 2019

Eisen in ISO 14001 - Contextanalyse

Contextanalyse - voorbeeld

SKOGA

- fabrikant krimpfolies op basis PVDC
- > 200 werknemers
- gebruikt voor verpakking voedingsmiddelen extrusieproces met thermoplastische kunststof
- hoog watergebruik bij productie
- lid brancheorganisatie

eisen ISO 14001
leiderschap

Eisen in ISO 14001 - Leiderschap

Leiderschap - norm

Leiderschap en betrokkenheid (5.1)

- Afstemming met strategische richting organisatie
- Beschikbaarheid middelen
- Aansturen en ondersteunen personeel

Milieubeleid (5.2)

- Moet kader bieden voor doelstellingen

Eisen in ISO 14001 - Leiderschap

Leiderschap - voorbeeld

SKOGA fabrikant plasticfolie

SKOGA streeft naar gebruik grondstoffen uit hernieuwbare bronnen of producten die recyclebaar zijn

eisen ISO 14001 planning

Eisen in ISO 14001 - Planning

Planning - norm

Inzicht om CE-gerelateerde risico's en kansen

Risico's en kansen (6.1)

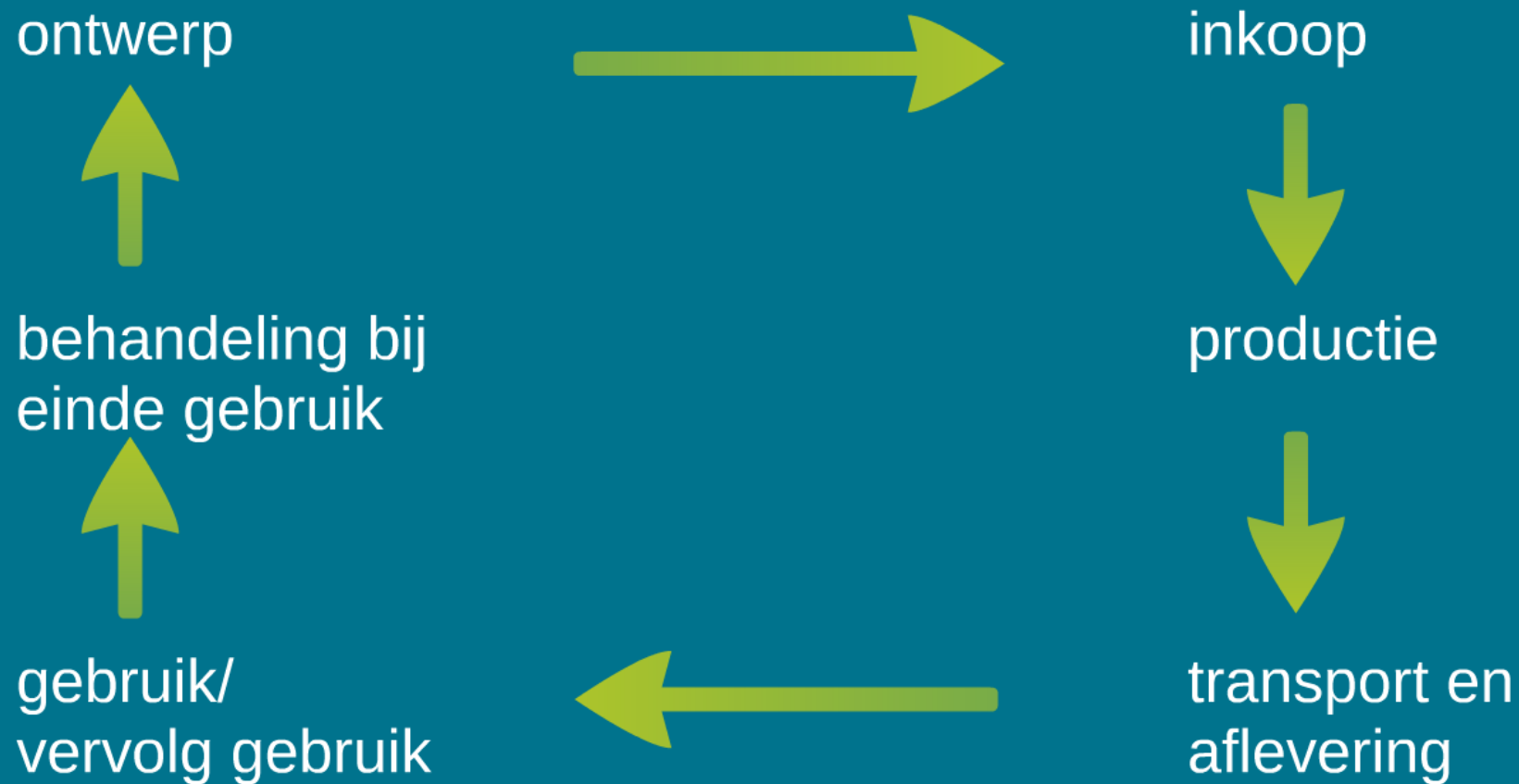
- Strategische risico's en kansen op basis contextanalyse
- Operationele risico's en kansen uit identificatie milieuaspecten op basis van levenscyclusperspectief
- Wet- en regelgeving gerelateerd aan CE

Doelstellingen en planning acties (6.2)

- SMART milieudoelstellingen
- Acties om doelstellingen te bereiken

Voorbeelden invulling ISO 14001

Levenscyclusperspectief

Eisen in ISO 14001 - Planning

Planning - hulpmiddelen/bronnen

Inzicht in gebruikte grondstoffen + eigenschappen

- EU-lijst met 'critical raw materials' (CRM's)
- Grondstoffenscanner
- Stoffenlijsten RIVM-website (o.a. reach)
- Cradle to Cradle 'banned list'

Eisen in ISO 14001 - Planning

Planning - wet- en regelgeving

Producten

- Ecodesign richtlijn

Afvalscheiding en –verwerking

- Kaderrichtlijn afvalstoffen (LAP 3 in NL)

Producentenverantwoordelijkheid (EPR)

- EU Waste directive (Kaderrichtlijn afvalstoffen)
- EPR in NL (o.a. auto's, verpakkingsafval, batterijen etc.)

Eisen in ISO 14001 - Planning

Planning - voorbeeld

Resultaat beoordeling stof	Actie
Acceptabel	Geen actie vereist
Gevaarlijk en/of verboden	Direct stoppen en alternatief implementeren
Ongewenst en alternatief beschikbaar	Binnen bijvoorbeeld 1 jaar implementeren
Ongewenst en nog geen alternatief beschikbaar	Onderzoek naar alternatief

Doelstellingen fabrikant kunststoffolie

- in 2020 producten op basis biobased grondstoffen
- 100% hergebruik van productieafval in 2019
- beperking waterverbruik met 20% in 2020

eisen ISO 14001
ondersteuning

Eisen in ISO 14001 - Ondersteuning

Ondersteuning - norm

Circulaire economie = Communicatie economie

Communicatie (7.4)

- Vaststellen van processen voor in- en externe communicatie (wanneer, waarover, met wie en hoe communiceren)
- Bewerkstellingen dat gecommuniceerde informatie betrouwbaar is

Eisen in ISO 14001 - Ondersteuning

Ondersteuning - voorbeeld

Skoga – Interne communicatie (7.4)

- Verkoop
- Inkoop
- Productie

Skoga – Externe communicatie (7.4)

- Leveranciers
- Afnemers
- Recycling bedrijven

eisen ISO 14001
uitvoering

Eisen in ISO 14001 - Uitvoering

Uitvoering - norm

Uitvoering in overeenstemming met levenscyclusperspectief

Operationele planning en beheersing (8.1)

- In ontwerp- en ontwikkelproces milieueis(en) meenemen uit elke fase van de levenscyclus
- Inkoop in overeenstemming levenscyclusperspectief
- Relevante milieueisen communiceren aan leveranciers en gebruikers

Eisen in ISO 14001 - Uitvoering

Uitvoering - hulpmiddelen

Meenemen milieueis(en) in ontwerp- en ontwikkelproces

- ISO 14006:2011 - Guidelines for incorporating ecodesign

eisen ISO 14001 monitoring

Eisen in ISO 14001 - Evaluatie van prestaties

Evaluatie van prestaties - norm

Kwantificering maakt verschil zichtbaar

Monitoren, meten, analyseren en evalueren (9.1)

- Vaststellen wat, hoe en wanneer wordt gemonitord en gemeten
- Welke methoden worden gebruikt om valide resultaten te krijgen

Eisen in ISO 14001 - Evaluatie van prestaties

Evaluatie van prestaties - hulpmiddelen/bron

Hulpmiddelen/bronnen

- Sustainable Development Goals (SDG's)
- Kentallen gebruikt voor b.v. LCA's

The image features a solid teal background. A large, thick, green circular ring is centered on the page, framing the text. The word "ontwikkelingen" is written in a bold, white, sans-serif font, centered within the teal area.

ontwikkelingen

Ontwikkelingen

Beleid en wetgeving

- Nieuwe Europese Cie. vervolg CE Package?
- Product Environmental Footprint (EU)

Normering

- ISO 14009 “Environmental management systems — Guidelines for incorporating material circulation in design and development”
- ISO/TC 323 Circular Economy (develop requirements, frameworks, guidance and supporting tools related to the implementation of circular economy projects)

vragen **en afsluiting**

Afsluiting

Conclusie

- ISO 14001 legt basis om met CE te starten
- Instrument om CE systematisch op te pakken